СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LIV. Ч. 159. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, четвер, 15-го серпня 1946. No. 159. NEW YORK and JERSEY CITY, Thursday, August 15, 1946. VOL. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ — ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 — THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA — FIVE CENTS ELSEWHERE

РІЧНИЦЮ ЗАКІНЧЕННЯ ВІЙНИ СВЯТКУЮТЬ БАЖАННЯМ МИРА

На день 14 серпня, у річницю перемоги над Японією так званого "V-J Day" не підготовано загального свята, а лише проклямації президента Трумана, ґубернаторів поодиноких стейтів і посадників міст пригадали на важну подію, яка збулася перед роком. У проклямаціях згадується про великі жертви, які принесли американські вояки і взивається населення до молитви за сповнення великих ідеалів, за які велася Друга Світова Війна. Наче на пригадку, що проголошені вчасі війни цілі ще не осягнені, оприлюднив секретар маринарки Джеймс В. Форестал заяву, що лише свобідна виміна інформацій між народами й державами забезпечить тривалий мир. Секретар війни Роберт П. Патерсон вислав до ґенерала Доґлеса МекАртура телеґраму з побажаннями з нагоди річниці його великого причинку до осягнення перемоги над Японією. Церкви по всіх усюдах заповіли відправу благодарних богослужень за перемогу і за привернення божого мира. Ветеранські організації відбули різні маніфестації у своїх місцевостях. Політичні діячі взивали населення віддати ветеранам довг вдячности цим, щоб заопікуватися каліками й недужими жертвами війни.

ПЕРЕМІНИ В ДЕПАРТАМЕНТІ СТЕЙТУ.

Президент Труман підписав законопроєкт, який заводить важні переміни на становищах дипльоматів і інших високих урядовців в закордонній службі. Одною з таких перемін є підвишка платні амбасадорів і їм рівних ранґою урядовців із дотеперішних $10,000 на $25,000 річно.

Водночас із підписанням билу департамент стейту, за підписом секретаря Джеймса Ф. Бирнса оповіщене, що зі служби в цім департаменті відправлено 40 урядовців, які мали якінебудь порозуміння з чужинними урядами або з орґанізаціями, що підтримують неамериканську ідеольоґію. Тому, що вже здавна йшло в конґресових колах домагання, щоб очистити департамент стейту з комуністичних і прокомуністичних урядовців і службовців, департамент перевів провірку оставших по війні службовиків і відправив зо служби таких, які показалися не цілковито відданими американським ідеалам.

СПІЛЬНІ АМЕРИКАНСЬКО-БРИТІЙСЬКІ МАНЕВРИ

Небувала досі в мирних часах подія заповіджена з Вашинґтону, а це спільні американсько-британські морські маневри. Вони відбулись би на европейських водах в осені біжучого року на підставі плянів, випрацюваних спільною військовою комісією обох держав. Адмірал Честер В. Нимиц, начальник операцій американської фльоти, звертає увагу, що вже тепер на водах Середземного моря відбуваються вправи американських моряків і кораблів під спільною командою британського адмірала Алджерона Вилиса.

ДИВУЮТЬСЯ ВІДВАЗІ СЕНАТОРА БИЛБО.

Сенатор Теодор Билбо з Мисисипі отверто аґітував перед недавніми правиборами, що біла раса повинна правити Америкою, а не чорна. Не зважаючи на це, що в Мисисипі є багато ніґрів, він вийшов без перешкоди кандидатом з Демократичної Партії при найближчих виборах. Минулого тижня він признався, що він є членом Ку-Клакс-Клену, який ворожо ставиться не лише до ніґрів, але загалом до чужинного елементу в Америці. Тому, що сенатора Билбо вважають за поважного чоловіка, в політичних колах ґублються в здогадах, чому він це оприлюднив. Один здогад такий, що він щирий у своїх переконаннях і тому хоче бути свого роду мучеником за ідею, коли б так він перепав при осінних виборах. Інші твердять, що це є жарт, бо в стейті Мисисипі нема орґанізації Клена і тому він не може бути там членом.

АМЕРИКА ЗА ХЛІБНИЙ ШПИХЛІР ДЛЯ СВІТА.

Секретар сільського господарства Генрі Волес виявив, що на засіданню кабінету принято плян створення світового хлібного шпихліра, якого домагається Джан Бойд Ор, ґенеральний директор орґанізації харчів і рільництва при Обєднаних Державах. Волес твердить, що недостача такого шпихліра в минувшині привела до голоду в рр. 1921 і 1932. Надвишка збіжжа з добрих років повинна бути збережена на важкі часи за цим пляном.

ДОМАГАЮТЬСЯ ПОНОВНОЇ КОНТРОЛІ МЯСА.

Перед Деконтрольною Комісією для Цін складали свої зізнання дві групи, які, гостро противлятьcя одна одній. Підприємці й торговці мясом, мукою яйцями й молоком твердять, що цих продуктів є повно на ринку і тому не треба заводити стелі на їх ціни, а робітничі орґанізації твердять, що достаток лише хвилевий і треба відновити стелю цін на ці продукти.

Американський плян для Палестини: дві вільні держави

Американський уряд оприлюднив плян створення двох вільних і незалежних держав у Палестині і звільнення цього краю від британського мандату. Такий плян має передати президент Труман у відповідь на плян вироблений британськими урядовцями Морисоном і Ґрейдіем, який передбачує федерацію держав у Палестині. Американський плян передбачує окрему незалежну державу для жидів, а окрему для арабів. Жидівська держава обнимала б Галилею, Неґеб і Центральну Долину Йордану, а Самарія з пристанею Яфа припала б арабам. Самарія мала б бути получена з іншими арабськими державами спеціяльною смугою, чи там „коритарем".

Д-Р В. ҐАЛАН, ГОЛОВА З.У.А. ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ ВЕРНУВСЯ З ЕВРОПИ.

Як звідомляють з бюра Злученого Українсько-Американського Допомогового Комітету з Філядельфії, голова цього Комітету д-р Влодимир Ґалан повернувся із відвідин українських скитальців в Европі і складе звіт із своєї подорожі на надзвичайних зборах Управи З. У. А. Д. К. Збори відбудуться в суботу, 17. серпня 1946 в год. 4. пополудні в Домі У. А. Горожан при Норт Френклин вулиці в Філядельфії.

Англія і Америка проти советських домагань до Дарданелів

В Москві опубліковано советську урядову ноту до Туреччини в справі Дарданелів. Нота стверджує, що постанови конвенції в Монтре з 1936 року не відповідають інтересам та вимогам безпеки Чорноморських держав і тому Советський Союз пропонує: 1. Дарданелі повинні бути завжди відкриті для вільного переїзду торговельних кораблів усіх країн. 2. Пролив повинен бути завжди відкритий для вільного переїзду воєнних кораблів Чорноморських держав. 3. Переїзд через Дарданелі воєнних кораблів інших держав недозволений, за виїмком наперед передвиджених випадків. 4. Встановлення режіму проливу, як єдиного доступу і виходу з Чорного моря, мусить належати до компетенції Туреччини та інших Чорноморських держав. 5. Туреччина і Советський Союз, як країни найбільш заінтересовані в Дарданелях, та які мають найбільшу можливість забезпечити вільний переїзд торговельних кораблів та запевнити безпеку проливу, повинні зорґанізувати його охорону спільними засобами та не допустити, щоб ним користувались інші країни в цілях ворожих до Чорноморських держав. Ці советські домагання виключають ревізію конвенції в Монтре усіми сторонами, які ню конвенцію підписали, зі Злученими Державами на місці Японії. Турецький уряд відкидає советські домагання. Велика Британія та Злучені Держави піддержують Туреччину, вважаючи, що всі важливіші европейські водні шляхи повинні бути під міжнародною контролею, а не залежати виключно від одної, чи двох держав. Англія і Америка є теж за ревізією конвенції з Монтре, але на іншій базі. Представник французького міністерства закордонних справ заявив, що в справі Дарданелів Франція не вважає себе в нічому звязана з будьякими постановами „Трьох Великих" в Потсдамі, бо в цій конференції вона не брала участи. Речник британського міністерства закордонних справ заявив, що в майбутній конференції в справі Дарданелів візьме участь Америка, натомісць не будуть там мати голосу Румунія і Болгарія, які боролися проти союзників по стороні Німеччини.

КРІВАВІ ЗАВОРУШЕННЯ В ПАЛЕСТИНІ.

Дня 13. серпня в Гаїфі, Палестина, дійшло до крівавого зудару між жидами і британською залогою. Британські власті Палестини, згідно з розпорядком свого уряду, приготовляли транспорт нелеґальних жидівських іміґрантів з Гаїфи на острів Кипр. Жидівське населення почало демонстрації і як товпа намагалася продерти кордон британських вояків, що бльокували доступ до порту, обкидуючи при цьому камінням британську залогу, військо віддало сальву в товпу. Трьох жидів було вбитих і сім поранених. В цілій Палестині відбуваються заворушення і протести. В Єрусалимі проголошено сім-годинний страйк. Події в Гаїфі відбилися сильним відгомоном у світі, а американська преса віддає їм багато містця.

ПЕРЕД ЛІКВІДАЦІЄЮ УНРРА.

Женевська конференція УНРРА добігає до кінця і вона закінчиться формальною постановою про ліквідацію цеї орґанізації, що буде ще предложене до затвердження Обєднаним Державам. Внесок Советської Росії, піддержаний Україною та Югославією, щоби діяльність УНРРА продовжити ще на один рік, подібно як теж внесок Польщі, щоби створити нову УНРРА, перепав. Підчас дебат виринула знова справа скитальців. Американський представник поставив внесок, щоби УНРРА опікувалася скитальцями до 30. січня наступного року, аж доки ці справи не перебере нова Міжнародня Орґанізація для Скитальців (ІРО). Ґенеральний директор Ля Ґвардія заявив, що після ліквідації УНРРА европейські табори скитальців перейдуть під опіку війська, аж доки ними заопікується ІРО. Він теж заявив, що буде домагатися, щоби Злучені Держави прийняли ще 100,000 скитальців, а інші країни приймуть тих, що ще залишаться. Підготовка до створення ІРО та до негайного перебрання нею аґенд УНРРА, вже є на викінченні.

ПЛИВАЮЧЕ КАСИНО ГРИ.—Американська преса розписалася широко про люксусовий корабель, що пливає собі недалеко берегів Лонг Біч, Каліфорнія, а пристосований до цього, щоби притягати тисячі відвідувачів різними газардовими іграми. Перед нами саля гри в рулету. Та влада береться це скасувати. Це не легка справа, бо корабель виплив на повне море, себто віддалений принаймні на три милі від берега. Власника арештовано.

ПОЛОЖЕННЯ В ІРАНІ ДУЖЕ СЕРІОЗНЕ

З Ірану наспівають дальші повідомлення про напружене положення в країні та про загадкові рухи британських військ на півдні і советських на півночі. Іранський амбасадор у Вашинґтоні, Гуссейн Аля, заявив на підставі інформації з Тегерану, що советські війська концентруються здовж північного іранського кордону. Подібну відомість подають теж з інших джерел з Тегерану. Гуссейн Аля дальше повідомив, що советські війська занімають позиції здовж кордону автономної іранської провінції Азербайджан. Велика Британія дальше перекидає свої резерви з Індії на ірансько-іракський кордон в районі порту Басра, щоб забезпечити свої нафтові поля.

ВИСТУП МОЛОТОВА НА МИРОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ.

На пленарній сесії Мирової Конференції в Парижі, дня 13. серпня, советський міністер закордонних справ, Вячеслав Молотов, відповідав на промову італійського представника де Ґаспері в справі проєкту мирового договору з Італією. Молотов, користуючись арґументами італійських комуністів, виступив гостро проти італійців, закидуючи їм, що вони ще не виелімінували в себе фашизму та остерігаючи їх перед орієнтацією на Америку. Молотов не поминув теж і цеї нагоди, щоб посередньо і безпосередньо заатакувати Америку і Велику Британію, заявляючи, що „деякі великодержави" намагаються забезпечити собі неподільну владу на Середземному морю. Молотов обороняв і піддержував домагання Югославії. Домагання Молотова звернені проти Італії, піддержували представники Греції та Етіопії.

ПЕРЕМОЖЕНИЙ МАЄ ГОЛОС.

Після виступу італійського представника де Ґаспері, румунський віцепреміер і міністер закордонних справ, Георґ Татареску, був другим з черги з переможених, що забрав голос на Мировій Конференції в справі проекту мирового договору з його країною. Він насамперед прохав, щоби Румунії признати статут співучасника у війні по стороні союзників, на підставі її девять-місячної боротьби проти Німеччини. Татареску не коментував територіяльних змін, предвиджених проєктом договору, нічого не згадав про втрату Басарабії в користь Советського Союзу і тільки з вдячністю висловився про прилучення до Румунії Трансильванії, яку вона була втратила в користь Мадярщини в 1940. р. Щодо військових клявзуль, Татареску прохав, щоб Румунії залишити бодай ту армію, яка боролася проти німців за свободу своєї країни. Він прохав теж полегшення господарських клявзуль, щоб дати Румунії можність післявоєнної відбудови. Свою промову Татареску перервав часто заявами про „добру" поведінку, якої Румунія зазнала з боку Советського Союзу та насамперед гимнами на честь червоної армії та її „славного вождя, ґенераліссімуса Сталіна". Промову Татареску приявні вислухали, подібно як і промову італійського представника, в цілковитій тиші. Після промови, секретар стейту Дж. Бирнс заявив, що Татареску говорив „інтересно" та що його арґументи „будуть узяті під увагу, на яку вони заслуговують". В користь Румунії промовляли ще советський представник Вишинський та чехословацький, Ян Масарик.

СОВЄТИ ПРОТИ ПРИЙНЯТТЯ В ЧЛЕНИ О. Д. ПОРТУҐАЛІЇ ТА СІЯМУ.

Рада Безпеки мала на порядку нарад дальші подання про прийняття в члени Обєднаних Держав. Подання Швеції одобрено більшістю девять голосів; советський представник здержався від голосування, а польський заявив, що в цій справі не має інструкцій з Варшави. Не було теж опозиції в справі прийняття в члени О. Д. Ісляндії, хоча советський представник, подібно як теж в справі Швеції, застеріг собі право забрати в цій справі голос пізніше. Советський представник, натомісць, виступив проти прийняття в члени Портуґалії і Сіяму, подібно як виступив проти Трансйорданії та Ірляндії, мотивуючи це тим, що з цими країнами Советський Союз не має дипльоматичних відносин.

ВСЕОБІЙМАЮЧА „ЧИСТКА" В БОЛГАРІЇ.

З Істамбулу наспіли вістки з добре поінформованих балканських джерел, що керована советами „чистка" в Болгарії, жертвою якої впало вже багато тисяч болгарських військових та політичних керівників, охоплює щораз ширші круги. Між загроженими чискою „реакційними та фашистськими елементами" находяться, між іншими, всі вищі керівники дотеперішнього болгарського військового та політичного життя.

ТАЄМНІ РАКЕТИ ДАЛЬШЕ ПЕРЕЛІТАЮТЬ ПОНАД ШВЕЦІЄЮ.

Зі Штокгольму повідомляють, що один шведський розвідчий літак попав в круг радіодіяння перелітаючої понад територією Швеції таємної ракети і зударившись розбився недалеко місцевости Ваггерид. Трьох шведських летунів згинули.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18. N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Загряницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СОВЄТСЬКА „САМОКРИТИКА"

Кореспонденти, що дописують з Москви до американських газет, розписались останніми днями широко про „самокритику", якої тепер повно в совєтських ґазетах, а яка має, як ці газети пишуть, допомогти новій, повоєнній пятирічці.

Щож це за „самокритика"? Кого і що вона критикує? Кого обвинувачує, за ким вспоминається? Хто цього не знає, а хоче знати, себто хоче знати дійсну правду, звідки береться це лихо, з яким совєтська преса ніби борикається, хай перечитає книжку Віктора Кравченка „Я вибрав свободу". Ця книжка завалена закидами, що їх тепер видвигає совєтська преса. Що більше, книжка пригадує, що такі „самокритики" бували в Совєтах теж давніше, зокрема, коли щось недописувало у кремлінській верхівці, чи коли вона була чимсь залякана, побоювалась вибуху загального невдоволення, чи чогось подібного. Тоді Кремль скріплював терор, вишукував всюди нових ворогів народу, переводив нові чистки, а преса і радіо нацьковували. Вислід був такий, що жертви падали, і то великі, але здебільша цілком невинні. Ці жертви платили за промахи верхівки, що розбудовувала Совєти, як от у промислі, на фантазіях, що розбивалися дуже часто через брак найпримітивніших засобів, як і через слабу продуктивність робітника-невільника, фізично цілковито виснаженого. Кравченко описує точно й живо, як, наприклад, совєтський робітник ревно й з найбільшою посвятою працював у воєнні часи, щоби вояк на фронті міг дістати начас усе, що потрібне. Та все це часто заломлювалося, але не з його вини, ні з вини його безпосередних керівників, але головно з вини верхівки в самій Москві, що надсилала пляни, і ставила вимоги, але не подбала про це, чого фабрика і робітник потребують, щоби могти ці пляни виконати.

Оці всі недомагання були вже давно усім добре відомі. Тепер совєтська преса ці речі явно обговорює, себто пише, що робітникам зле живеться, що їм не виплачують правильно заробітних платень, що вони не мають де спати і мешкають у бруді та в нечистоті, що їм не дають при роботі відповідного знаряддя, що робітників ошукують, не дбають про їхню розривку, навіть книжку, журнали і т. п. Преса уже виявляє, скільки то робітників гине через акциденти, спричинені тим, що робітників наганяють перегнатись у праці, як от в майнах в Донецькім басейні. Вона звертає увагу і на фальшиві звідомлення, що розреклямовують, як ця чи друга фабрика перевищила квоту, чи які хто дістав нагороди за осяги, доконані на підставі фальшивої статистики. Преса заатакувала теж і шпиталі, де існують неможливі санітарні відносини. Одним словом заатаковано це, на що звернув увагу Кравченко і за що він обвинувачує Кремлін і Сталіна. За це саме совєтська преса обвинувачує тепер многих, тільки не Сталіна і Кремль.

Людяність супроти робітників

Довголітна боротьба американських юній та різних чоловіколюбних організацій для поправи долі робітника, може почванитися справжніми осягами. Те, що тепер американський робітник перестав бути слугою підприємця, а став у великій мірі незалежним робітником і співгосподарем, це незаперечний факт. До цього треба ще додати дбання про забезпечення прожитку на старі літа, про здоровля вчасі праці і про різні вигоди, які втримують робітника в добрім настрою. Сказане не є лише якимсь виїмком і не відноситься лише до деяких підприємств, але стає уже правилом. Це вказує на напрям, у якому пішла робітнича справа вчасі останньої війни, а який затримався і після війни. Як упродовж війни старалися підприємства притримати робітника для викінчення воєнної продукції, так тепер підприємства, які перебули реконверзію, хочуть затримати робітника, щоби збільшити продукцію на експорт. Тепер майже цілий світ жде на американські промислові вироби.

Шікаґовський Синій Хрест оприлюднює осяги робітників на полі забезпечень життя, пенсійного фонду, платних вакацій, а навіть „уладжень для припоровлення до сезону", тобто огрівання взимі, а охолоджування фабрик і льокалів уліті. Згадується там теж про різні рекреаційні уладження та про заплату за шпитальну обслугу для робітників збоку підприємців. У деяких підприємствах розвинено спортові гри для робітників вчасі рекреації, а до спорту належить уже навіть літання літаком та перегони малими автами, як це діється в підприємстві Тамсон Продоктс у Клівленді. У деяких містах Середнього Заходу дають робітникам безплатно солоні таблички з яблочиником для охолодження вчасі спеки і це належить до правила. Попри великі забавові площі для гри в тенис, бейзбол, ручного мяча, крокету і ін. уліті, побудовано теж великі забавові салі для забав узимі. Звісні уладження з соняшними ґанками для відпочинку робітників уліті, а з так званим „ултра вайолет" світлом для заступлення соняшного світла й тепла узимі. В деяких великих підприємствах маємо вже харчівні, де обіди можна дістати не лише по ціні продукції, але подекуди й нижче, щоб дати робітникови спромогу затримати силу до праці через належне відживлювання. Знов у часописних оголошеннях за новими робітниками можна часто вичитати, що якась там фірма дає такі-то й такі вигоди для робітників.

Це все означає, що робітника трактується в Америці як справжню людину, повноправну з господарем, і в цьому напрямі йде до щораз ліпшого.

Українська Повстанча Армія

В останньому часі в світовій пресі знова появилися деякі відомості про повстанський рух в Україні, що виразно зраджують, джерело свого походження. Москва, не маючи сили сама розправитись з українським визвольним рухом, намагається дискредитувати його перед зовнішним світом, причіпаючи йому, сама чи за посередництвом своїх аґентів, відому латку „фашистів", „бандитів" і взагалі все те, що відноситься власне до большевиків. Тому не від речі буде пригадати ще раз коротко історію створення Української Повстанської Армії, її заслуги в розгромленні німецьких загарбників і тим самим величезний вклад в кінцеву перемогу союзників, як теж її сьогоднішні цілі в боротьбі проти большевизму — колись Гітлерового союзника і сьогодні спадкоємця.

Перші вістки про Українську Повстанську Армію надходили до Америки у різноманітній формі ще на довго перед закінченням війни в Европі. Ці вістки були досить неясні, дуже часто тенденційні та свідомо чи несвідомо попутані зі загально советським фронтом. Боротьбу українських повстанців, які вістря свого меча звертали в однаковій мірі як проти німецького, так і проти большевицького загарбників, Москва дуже часто намагалась капіталізувати для себе, промовчуючи, очевидно, протимосковський і підкреслюючи тільки протинімецький характер боротьби українських повстанців. Після закінчення війни, справа збройної боротьби українського народу проти його фашистських і большевицьких гнобителів не тільки набрала більшого розголосу, але й виринула в своєму правдивому світлі. На підставі українських і чужих інформацій та на підставі зізнань безпосередніх учасників тої героїчної боротьби українського народу, як теж чужих і своїх свідків та спостерегачів, сьогодні вже можна накреслити менш-більш точний образ Української Повстанської Армії, якщо в умовах підпільної боротьби взагалі можна про точність говорити.

Насамперед треба підкреслити три найголовніші риси, які характеризують УПАрмію: 1. УПАрмія є дальшою формою організованої боротьби українського визвольного руху, який повстав після поразки у першій світовій війні та який всіляко діяв на всіх українських етноґрафічних територіях в „мирному" часі між двома світовими війнами. 2. УПАрмія має загальний характер всенароднього збройного повстання проти окупантів України, хоча в своїх початках творилася з ініціятиви поодиноких політичних ґруп, які могли взаємно конкурувати між собою, а навіть поборюватись. В УПАрмії інтерес народу взяв верх над інтересами політичних ґруп чи партій, а конечність єдности в боротьбі проти грізного ворога вирівняла теж усі партійні чи ґрупові програмові, якщо такі існували, тактичні та особисті розбіжності. 3. УПАрмія не є жадною чужою „інтриґою", ані „провокацією", а тільки спонтанним самооборонним зривом народу для боротьби за свої права та за своє існування взагалі.

УПА повстала в боротьбі проти німців.

Початок УПАрмії в її сьогоднішній формі припадає на перші місяці німецької окупації України. Насамперед треба ствердити факт, що війна між Німеччиною і Советським Союзом не застала український визвольний рух в повному поготівлі, до чого причинилися події безпосередньо перед війною. Большевицько-німецький союз був в однаковій мірі звернений проти західних союзників, як і проти власне українського визвольного руху. Німеччина в своїх імперіялістичних замірах хотіла використати свого ідеольоґічного советського спільника для розгромлення західних демократичних держав, що їй теж частинно і хвилево було пощастило, як теж для ліквідації українського визвольного руху, який серіозно плутав її імперіялістичні калькуляції щодо Східної Европи. Большевики зі свого боку мали подібні заміри: спонукати Німеччину до війни взагалі, допомогти Гітлерові розбити воєнний потенціял західних демократій та у відповідний пригожий момент похлонути Гітлера разом з його добичею. При цьому в большевицьких залицяннях з Гітлером відіграло теж не останню ролю спільне бажання захопити центр українського визвольного руху — Західну Україну — та раз на завжди з цим рухом розправитися. Гітлерівсько - сталінська спілка, що розбила Польщу, Францію та майже всі малі країни Европи, завдала серіозних ударів теж українському визвольному рухові, які його хвилево були послабили, але не знищили. Війна між Німеччиною і Советською Росією застала український визвольний рух в стадії реорганізації і тим самим не в повній боєвій готовості.

З приходом в Україну необзнайомлених з тереном і з обставинами німців, український визвольний рух почав швидко „вязати кінці докупи" і цілком нехтуючи німецькі військові розпорядки, почав заводити свій лад, яскравим виявом чого було теж відоме проголошення державности у Львові. Німецька армія, зайнята боротьбою на фронті, не завжди респектувала накази свого політичного проводу щодо рівночасної ліквідації українського визвольного руху, на що теж не було сили, і це дало українцям можність бодай частинно підготовитись до цих подій, які наступили рівночасно з приходом в Україну німецького т. зв. цивільного управління.

Початок організації та методи боротьби.

Вже в першій половині 1942 в Україні починають появлятися перші українські національні партизанські загони, що були більше стихійною реакцією на німецьку політику (переслідування, господарська експльоатація, забирання ясиру на примусові роботи до Німеччини і т. п.). Рівночасно збоку організованого українського визвольного руху ведеться горячкова підготовка до організованого повстання: охоплювання революційною сіткою усіх українських територій, вербування людей, відповідна акція серед українців полонених з червоної армії, що якнебудь видістались з пекла німецького полону, спеціяльний вишкіл кадрів та широка пропаґандивна робота. Повстанський рух в Україні від самого початку мав цілком виразний протинімецький і протибольшевицький характер. Це було в однаковій мірі причиною і наслідом стовідсотково русофільської німецької політики в Україні, як теж німецько - большевицької співпраці у боротьбі проти українського повстанського руху. З кінцем 1942 і на початку 43 року в цілій Україні набирають вже розголосу партизанські відділи т. зв. Тараса Бульби на Волині, а дальше повстанські загони „бандерівців", теж на Волині і Поліссі та неозначена кількість „місцевих" партизанських відділів на Поділлі, та взагалі по всіх українських територіях, де були на це тільки пригожі обставини (ліси). В другій половині 1943 р. вже було таке положення, що в багатьох не тільки малих, але й великих містах України, з Києвом включно, панами положення в день були німці, а в ночі українські повстанці. Населення стануло без сумніву по боці повстанців. Повстанці зі свого боку були великим захистом для населення, обороняючи його в однаковій мірі від німецького терору та безправя, як і від насилля збоку перекидуваних вже тоді советськими літаками червоних банд, що більше були призначені до терору над українським населенням та до боротьби з українськими повстанцями, як до боротьби з німцями. Подібно, як це було в Югославії.

Боротьба на два фронти.

Не має сумніву, що власне боротьба українських повстанців причинилася в неустанній мірі до поразки німців в Україні взагалі. Відомо, що поразку німців в Сталінграді приписується у великій мірі недомаганням німецького транспорту в Україні; відомо теж, що власне завдяки діям українських повстанців німці цілком не могли використати залізнодорожної лінії Люблин - Сарни - Київ, а хто їхав в 1943 р. зі Здолбунова до Києва через Козятин, той починаючи від Славути бачив уже по обидвох боках колії гори розбитих німецьких ваґонів. Гострі заходи німців (повирубували ліси і дерева здовж залізничої лінії, порозставляли скрізь сторожу, переважно з мадярів і т. п.) та репресії застосовувані до населення нічого не помагали. Потяги в Україні їздили так, що завжди перед льокомотивою було два-три ваґони з піском та готовими до стрілу кулеметами. Нічого не помагали всі заходи і не багато було таких потягів, щоби транспортували вартісний для повстанців матеріял і щоб повстанці його не розбили. В таких випадках повстанці забирали все для них вартісніше, від німецьких вояків забирали зброю і одяг, а над партійними німцями — представниками окупаційної влади в Україні, переводили короткий суд, що звичайно кінчався розстрілом. Німці, що в інших країнах всіляко спекулювали, щоби дістатися власне до цивільного управління в запіллі, то в Україні їм було далеко легше боротися проти большевиків на фронті, ніж мати до діла з українськими повстанцями в запіллі. Тоді теж большевики почали закордоном капіталізувати для себе боротьбу українських повстанців, звернену в однаковій мірі як проти німців, так проти большевиків.

Лицарі і герої.

В другій половині 1943 р. повстанський рух в Україні набирає щораз більше суцільних орґанізованих форм та перетворюється в Українську Повстанську Армію, яка розпочату тоді боротьбу проти німецького окупанта продовжує сьогодні проти російсько-большевицького. Навіть з чужих і часто ворожих повідомлень виходить, що Українська Повстанська Армія — це справжня армія, добре зорганізована, відповідно вишколена і не припадкова „авантюра" будьякого гурта людей, чи десператів, але орґанізована збройна сила народу, який хоче жити своїм власним самостійним життям і рішив за вяску ціну цю свободу собі виборoти. Українські повстанці це справжні лицарі і герої, що вже від багатьох років зі самозапереченням захищають найбільш основні права свого народу. Сьогодні ця боротьба нерівна більше, ніж коли, але на підставі історії можна твердити, що де вже підчас війни зачинається повстання, там не виграють жадні Наполеони, а тільки народ. Можливо, пройде ще багато часу, можливо доведеться ще зложити великі жертви, але дії Української Повстанської Армії будуть колись записані золотими літерами на першій сторінці в книзі історії боротьби проти найбільших тираній: гітлерівської та сталінської.

ОЛ. ЛУГОВИЙ — Права автора застерігається.

БУРЕВІЙ

Повість з часів Революції в Росії і Східній Україні в 3-х частинах.

(Другий том трильоґії „ОГНЕМ І КРОВЮ").

ПЕРША ЧАСТИНА

28)

Розуміння волі народом затратило границі можливого й неможливого. Широкі кола населення волю зрозуміли як своєвілля. „Щож то за свобода, — мовляв, — коли невільно скликати мітинґу на залізничних торах чи трамваєвій лінії?" Не анекдот, а дійсна подія: — В перших днях революції мітинґи на залізничних лініях відбувалися.! На дзвонення трамваю, щоб натовп очистив тори — вільні громадяни запротестували у вільний спосіб, — трамвай разом з пасажирами перевернули. Траплялися спроби перевертати й паротяги, мітинґуючим на залізниці натовпом, тільки паротяги видалися трохи за тяжкі!

Стоїть на вулиці міліцонер, якийбудь зелененький студент чи навіть гімназист. Червона бинда, в добру хустину, на грудях, червона повязка на рукаві, червона стяжка складена розеткою на шкільному кашкету, кріс на ремені через плече, обовязково ні один не вміє замку відчинити, не то кріс наладувати! Стоїть, як Бог приказав, на обличчі, сяє гордість і свідомість ваги йому доручених функцій. Підходить підпилий свобідний громадянин і змісця запитує:

— Міліціонер! Хочеш в морду?

— Та що ви, громадянине? Ідіть з Богом своєю дорогою! Чи на те ми революцію почали, щоб в морду людей бити?

— Я питаю, хочеш в морду?

— Ідіть, ідіть, громадянине, не чіпайтеся! Як вам не сором у такі великі дні запиватися?

— А, сором! Буржуйске насіння! Хочеш в морду? — настирливо пристає підпилий.

— Ідіть, а то в участок поведу! — вже зіритовано говорить молодик. І безпомічно оглядається за допомогою, а її ніде не видно.

— Мене, старого борця за народ в участок? Так наж тобі!

Здорові кулачища наносять удари в обличча, в ніс, під груди. Скрівавлений міліціонер падає й кричить не своїм голосом:

— Городовий! Поліція! Рятуйте!

Задоволений перемогою громадянин іде своєю дорогою. Міліціонер встає, обтріпується, витирає зпід носа кров, оглядається. І щойно тоді пригадує:

— От, зовсім забув! Таж це я — поліція!

В перших днях революції пішла в народ невідомо ким написана „Ода до городового"

„Зявився ти, з похмуро-строгим ліком,[19])
З медалями, з хрестами на груді,
І обійди всю Русь з могутним криком:
— Куди ти преш? Подайся! Осаді".

На сто вісімдесят міліонів населення російської імперії не знайшлося ні одної людини, що боронилаб царат словом чи ділом. Швайцарська наємна ґвардія клала колись свої голови в обороні Людвика XVI. а вірнопіддані, навіть власна „його величности охорона", залишила царську родину на ласку підпитої залоги, самаж поспішила з заявами вірности М.В. Родзянкові, хоча — кому, як кому — а членам охорони на царат жалуватися не було причин. З Родзянком виїхала спеціяльним поїздом до Моґилева думська делеґація у складі Терещенка, В. Шульгина і А. Гучкова. Везли готовий акт зречення влади царем Миколою в корись царевого сина, дванадцятьлітнього Олексія, і встановлення реґентства великого князя Михайла Олександровича, під той час головного інспектора кінноти, до повноліття Олексія. Гучков, орґанізатор національно - ліберальної партії, честолюбець в гарному значінні того слова. В імя свого лібералізму він брав участь в Анґльо-Бурській війні по стороні бурів і попав в англійський полон. Повернувши в Росію, свою карієру закінчив поручником артилерії на Далекому Сході. Але не вагався прийняти становище воєнного міністра Росії, та ще в часах зажертої війни, і стягнути на себе проклони і безчестя за розвал армії наказом число І. Ще більш не на місці опинився В. Шульгин, хахол і ідеольоґ російського самодержавя в одній особі: монархіст-абсолютист по переконанням, віз... жадання, щоб монарх влади зрікся.

Михайло Олександрович, людина без тіні династичної бути, — до того жоната з дочкою звичайного купця і за женячку проґнана з меж Росії на час патьох років, — на реґента можливо й надававбся, завдяки симпатій серед військових кол. На думку делеґації така зміна внеслаб заспокоєння у розбурхані революційними подіями російські розуми. Але в Ставці Верховного Головнокомандуючого ждало делеґацію розчарування.

(Дальше буде).

[19]) Лік — обличча, з церковно-словянського.

Читайте українські книжки і ґазети, бо часте читання веде до просвіти. А просвіта — це сила.

Останні дні УНРРА і що дальше?

Адміністрація Обєднаних Держав для Допомоги і Відбудови (УНРРА) яка після другої світової війни довершила такої великої гуманітарної роботи і так благородно записалася в памяті знедоленого людства та поодиноких осіб, переживає свої останні дні. На головному зібранні цеї організації в Женеві, її ґенеральний директор Фіорельо Ля Ґвардія, представники Злучених Держав та Великої Британії домагаються, щоби в жовтні цього року УНРРА почала ліквідуватись і закінчила своє існування згідно з пляном до кінця цього року. Представники Совєтської Росії, України, Білорусі та Італії висловилися за тим, щоби роботу УНРРА продовжити ще на 1947 рік, критикуючи рівночасно її дотеперішню діяльність. Всі делеґати були однозгідні в тому, щоби УНРРА перед своєю ліквідацією виконала повністю свої зобовязання, предвиджені програмою, що протягнеться ще до першого кварталу наступного року. Це дасть поодиноким державам час і можність поробити потрібну підготовку для заповнення тої прогалини, яка повстане після ліквідації УНРРА.

Ліквідацію УНРРА, яка розпоряджала майже астрономічною сумою гроша та яка була практичним виявленням шляхетних інтенцій насамперед американського народу, щоб допомогти тим, які понесли найбільше втрати і жертви в недавній боротьбі проти гітлерівської тиранії, відчують болючо майже всі европейські країни, головно східно-европейські, Але в найбільшій гостроті ставить ця ліквідація проблему майже одного мільйона подвійних жертвів війни — скитальців.

Передвиджуючи ліквідацію УННРРА, Орґанізація Обєднаних Держав доручила своїй Соціяльній та Економічній Раді поробити відповідну підготовку для створення нової міжнародної Орґанізації, яка перебралаб на себе дальшу відповідальність за долю скитальців. Проекти, пляни та рішення цеї т. зв. Міжнародної Орґанізації для Скитальців вже були частинно проголошені. Сама орґанізація малаб прибрати свою законно-леґальну форму підчас найближчих нарад Головної Асамблеї Обєднаних Держав. Згідно з офіціяльними повідомленнями Обєднаних Держав нова Міжнародня Орґанізація для Скитальців охоплюватиме своєю допомогою і своїм піклуванням приблизно 900,000 осіб, отже більше, як досі мала під своїм доглядом УНРРА, хоча нова орґанізація переведе відповідну селекцію, кому з утікачів та скитальців вона буде давати дальшу допомогу.

В телеґрамі совєтського представника в Економічній та Соціяльній Раді Обєднаних Держав, А. А. Соболева, до Ля Ґвардії згадано, що Міжнародня Орґанізація для Скитальців, починаючи свою роботу в січні наступного року, потребуватиме штаб урядників з 2,800 осіб. Там теж сказано, що до нової ІРО („Інтернейшинел Рефюджі Орґанізейшен") перейде велика частина кваліфікованого персоналу з УНРРА. Соболев пропонує, щоби щераз провірити децизію, якщо така була, редукції персоналу УНРРА в Німеччині до 1,000 осіб, що малаб наступити вже в грудні. Копію згаданої каблеграми вислано теж асистентові ґен. секретара О. Д. до справ соціяльних якому пропонується неґайне особисте порозуміння з ґенеральним директором УНРРА для своечасного обговорення технічної сторінки передачі функцій УНРРА новій Орґанізації для Скитальців.

В пресових коментарах до творення ІРО згадується, що з кінцем 1947 р. половина з взятих до уваги 900,000 скитальців уже не потребуватиме допомоги, якщоб ІРО виконала програму УНРРА та відсилала на батьківщину або переселювала 25,000 скитальців кожного місяця. Згідно з офіціяльною заявою з О. Д., підготовка для перебрання агенд УНРРА щодо скитальців новою орґанізацією, „поступила серіозно вперед". В цьомуж повідомленні сказано, що „уважно обмірковується справи дальшого вдержання таборів, медично - лікарської служби, особистої допомоги, переселення" і т. д.

Пачатковий буджет Міжнародньої Орґанізації для Скитальців, що подібно, як і її конституція повинні ще бути затверджені Соціяльною та Економічною Радою О. Д. перед зібранням Головної Асамблеї, виноситиме 263,000,000 долярів, з того 60,000,000 призначені на кошта переселення та влаштування відповідної кількости скитальців за морем. Між 175,000 скитальців, постійне поселення яких предвиджується програмою ІРО на 1947 р., є 100,000 жидів призначених на переселення до Палестини, що вже справило стільки турбот британському урядові. З дальших 75,000 призначених на переселення, 50,000 — згідно з предвиджуваннями — будуть прийняті европейськими країнами і тільки 25,000 залежатимуть від намагань та старань Міжнародної Орґанізації для Скитальців.

Проблеми українських скитальців окремо не видвигається, хоча вони серед загального числа найбільше заступлені. Сьогодні ще важко сказати, як виглядатиме практично робота нової Міжнародної Орґанізації для допомоги скитальцям. В кожному разі з Европи знова надходять тривожні вістки не тільки про велику матеріяльну нужду, але й дальші переслідування та атаки на скитальців збоку тих держав, які найрадше не тільки скитальців, але й цілі народи поставилиб під стенку. Незалежно від міжнародної допомоги, яка українським скитальцям, згідно з міжнароднім правом повністю належиться, але якої теж вони не завжди дістають, американські українці мусять ще збільшити свої зусилля та свою жертвенність, щоби цим своїм братам, яких бє доля і люди, подати ту допомогу, якої вони так дуже потребують і на яку повністю заслуговують.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Запомогова, громадська і добровільна акція 367 Відділу У. Н. Союзу.

Товариство Запорозька Січ, від. 367 У. Н. Союзу в Рочестер, Н. Й., зорґанізоване в 1913 році. Цей відділ, як і всі інші відділи У. Н. Союзу мав досить труднощів в своїх початках, але поборов ці труднощі і днесь нараховує 220 членів старших і 40 дітей. Тов. Зап. Січ мабуть чи не одинокий відділ, що має свої псеціяльні ухвали та привілеї для своїх членів, які довший час хворіють, або є невилічимо хворі. Як член Тов. Зап. Січи, хворіє довше як 13 тижнів, то дістає тижневу запомогу, а опісля товариство вплачує вкладки за такого члена до Союзу так довго, аж поки член не виздоровіє. Такий член тих вкладок до товариства не звертає, а тим самим його грамота оплачена і він не тратить свого обезпечення в Союзі в часі хороби. По смерті такого довго хворіючого члена, його рідня дістає повну суму обезпечення, яка була зазначена на грамоті, а з товариської каси вдова по помершому членові дістає ще $50 на необхідні видатки таки в першому дні смерти члена.

Наведу такі факти:

Кілька років тому помер член тов. Зап. Січи, який хорів 16 років. Оберпечений був на $1,000, в клясі „Т". Отже 16 років цей член не платив сам вкладок до Союзу, тільки платило товариство після своїх ухвал і ще до цього уділювало що року Різдвяний і Великодний дар. Крім цього ще й Батько Союз уділяв що року запомогу. Впродовж цих 16 років цей член одержав від Союзу около $900 запомоги, товариство вплатило поверх $450 вкладок на його грамоту і запомогу. По смерті цього члена вдова з дітьми одержала $50 від товариства і услугу похоронну, а від Союзу повну суму $1000. Значить, що член був обезпечений тільки на $1000, та коли підрахуємо, то ще за життя він вибрав запомоги зі Союзу і товариства на суму $1,350, а по його смерті рідня одержала $1,050. Отже разом запомога і обезпечення виносили суму $2,400.

Другий член тов. Зап. Січи, хворів через 10 літ, а кілька членів хворіли від 2 до 6 років. Всі вони одержували ті самі запомоги і мали ті самі привілеї.

Супроти цього питаю: Чи знайдемо таку другу запомогову орґанізацію як Союз зі зі своїми відділами, щоб за таку низьку вкладку давала такі привілеї? Ні, не знайдемо!

Дехто скаже, що не кождий так довго буде хворіти. Так, це правда, що не кождий, але і правдою буде, що ніхто з нас не може сказати, що ні. Ніхто не може знати, що може статись з ним в його життю.

До цього додам, що тов. Зап. Січ, має не тільки корисні ухвали для членів, але також від своїх початків по нинішній день живо інтересується народніми справами, місцево - громадськими, як також церковно - релігійним життям. Хоч немає таких статутів як мають їх інші братства у відношенню до церкви і релігії, то проте своїми постійними жертвами та своєю участю в торжествах піддержує церкву. Також тов. Зап. Січ складало і складає більні жертви на місцеві народні і церковні установи і старається піддержувати їх. Тов. Зап. Січ, завжди відзивається охотно на кожний народний поклик в справі народних маніфестацій чи збірок на різні народні цілі. Воно стало мабуть чи не одним з перших з цеї місцевости членом Зл. У. А. Д. К. і зложило свою вкладку. Здається, що воно було теж одним з перших з цеї місцевости, що зложило стодолярову жертву на допомогу українським жертвам війни в кампанії „Свободи".

Останніми роками тов. Зап. Січ не вязалось з різними місцевими комітетами тому, що комітети злучувались і розлучувались то вліво, то вправо. Особисті амбіції, першенство проводу і особиста слава брали перевагу і розбивали то знова орґанізували. Це й була причина, чому товариство не бажало перехилятись в цей чи другий бік. Цим разом тов. Зап. Січ пересилає свої жертви в сумі $100 від поодиноких членів і з каси на спровадження українських сиріт з Европи.

Жетрвували члени 367 відділу У. Н. С., а саме по $5: А. Бабій, Федоришин С., старш., Клипс М.; по $3: Сорохтей М., Данилів О.; по $2: Дмитрів Р., Бабій В., Лиско П., Мищук В., Балацький Д., Гринів П., Яніцький М., Сулима Н., Сорохтей К., Ґродзік І., Триндей Й., Мостовий М.; по $1: Крук К., Песко Т., Флічук І., Псюк П., Крик І., Войтович В., Бащук В., Кобрин Т., Микитинський М., Микитин В., Павлуцький М., Білецький В., Пукіш В., Ярослав Дмитрів, Слава Дмитрів, Кушлик П., Андріїв В., Озаірв Т., Пукіш І., Лилак Г., Хомин Кир., Мазурчак Мик., Лиско Вол., Філіпович П., Тимків Ів., Рудий І., Мельник М., Попович М., Павлів М., Рудий Т., Бриславський Т., Рак П. Мельник А., Воробець К., Сорохтей Ів., Кобрин М., Пукіш П., Петрів М., Рутило С., Дорофей Мих., Андріїв Я., Луців В., Плекан М.; Тов. Зап. Січ $10; Від членів $90, Тов. Зап. Січ, з каси $10. Разом $100. Це жертва, на спровадження українських сиріт з Европи.

Член Відділу 367
У. Н. Союзу.

ЖАРТИ

Приязнь під умовою.

Чи не міг би ти, друже, позичити мені десятку?

— Я радо позичив би, але бачиш, як хто позичає кому гроші, то тратить приятеля.

Та ми ще не так давно заприязнені.

„Історична" склянка пива

Склянка пільзненського пива, якою чехи привітали ґенерального директора УНРРА, Ля Ґвардію, на празькому аеродромі, готова увійти до історії, подібно до тої пляшки, якою Сталін потягнув по лобі свого маршала Тимошенка, як той підчас конференції в Теґерані пробував виголосити невідповідний тост.

„Що край, то звичай", кажуть. Кожна країна має теж свій звичай вітати гостей. В Україні народ робив це колись „хлібом — сіллю", а тому, що зараз нема ані хліба, ані соли, то гостей вітається вже по новому, совєтському звичаю, іменно: червоним прапором, а в кращих випадках ще колгоспною оркестрою. Україна колись славилася своїм хлібом, а в Чехословаччині ще догоряють рештки слави пільзненського пива і тому чехи, бажаючи виявити свою велику вдячність до УНРРА, вважали за відповідне привітати її ґенерального директора власне славою своєї країни — склянкою пільзненського пива. Ля Ґвардія потягнув здорвий лик, облизався і хотів потягнути ще один, але тоді пригадав собі, що пиво роблять зі збіжжя, а пільзненське пиво то вже цілком певно з такого збіжжя, з якого печеться хліб. Можливо, що на вид недокінченої „гальби" пільзненського, він тільки слину ковтав, але все рівно з пива зрезиґнував. Чехи, можливо, булиб ще з цього факту траґедії не робили, але Ля Ґвардія рівночасно заявив, що країна, яка зі збіжжя виробляє пиво, то по його думці цілком певно допомоги не потребує. Чехи оправдуються, як можуть, кажуть, що поперше — це був виїмковий випадок, подруге — вони виробляють пиво з хмелю і з другорядних збіжевих залишків, а потрете, що вони взагалі пива не виробляють, але хмель, як кажуть, вдарив директорові УНРРА до голови і він ніяк не може забути пільзненського пива на празькому аеродромі. Він приїхав до Швайцарії на конференцію УНРРА в Женеві і як стій заговорив про пільзненське пиво. На пресовій конференції Ля Ґвардія заявив, що він ніяк не може того зрозуміти, щоби сьогодні виробляти пиво зі збіжжя, та ще до того в Чехословаччині, яка не має з чого хліба пекти. Якщо робили б пиво з хмелю — каже Ля Ґвардія — то „окей", бо він ще не чув, щоби з хмелю можна пекти хліб, але зі збіжжя? Навіть Америка щадить зерно, американські бровари тільки обмежено працюють, а тут ґенерального директора УНРРА в Празі вітають пивом, та ще й яким! Ля Ґвардія заявив, що він буде домагатися, щоби УНРРА припинила дальшу висилку збіжжя до Чехословаччини, навіть того, що вже пообіцяно.

В Західній Україні підчас поборювання піянства кинено гасло: „Чарка горілки — море сліз". Інтересно, що скажуть тепер чехи про склянку пива?

Найбільший землетрус —в Кракатав

Коли в неділю, 4. серпня, сейзмограф університету Фордгем у Ню Йорку виказав страшний землетрус у віддалі півтори тисячі миль, а опісля прийшли скупі вісти, що це трясло дно моря в околиці Домініканської републики (Санто Домінго) в Карібськім морю, то дехто побоювався, що це велика катастрофа. Треба було цілого тижня, щоб довідатися дещо ближче про розміри нещастя. Досі сповістили, що внаслідок землетрусу потерпіло 20,000 людей, яка сотня є забитих і якась кількість пропащих.

Виявилося, що землетрус був справді „першорядний", бо в науці його означили як „сила" 8½. Землетруси міряють „силою" від 1 до 10, але найбільша за памяти теперішнього покоління була сила землетрусу в Сан Франсиско в р. 1906, бо аж 8¾. Отже це був справжній землетрус, лише що його сила була в найбільшій глибині Атлянтійського океану, в так званій „глибині Милвокі", бо її зміряли з корабля Милвокі в 1939 і вона досягнула глибини 5.7 милі від поверхні моря. Отже, коли трясло дно моря, то внаслідок цього виступила вода з берегів і залляла деякі міста. Впарі з цим ішли такі страхіття, як розпукування землі, або хвилювання земської поверхні. Людей огорнув жах і вони втікали в ліси й гори. Тому, що потрясення в Санто Домінго повторяються дальше, повний розмір нещастя і його причини можна буде дістати щойно по місяцях.

Та цей землетрус під морем нагадує інший подібний землетрус, що трапився 27. серпня 1883 в Східній Індії, на острові Кракатав. Він подібний до останнього вибуху лише тим, що повстав на дні моря. Одначе зовсім неподібний своїми розмірами, бо землетрус у Кракатав отворив дно моря, а тоді вода ринула на січний огонь всередині землі. Наслідок землетрусу в Кракатав був подібний до того, що його надіялися бачити після вибуху атомової бомби коло Бікіні.

Гук з вибуху коло Кракатав був такий страшний, що його можна було почути у віддалі 3, 000 миль. Морські филі, які повстали внаслідок вибуху, пігнали в далечину 8,000 миль. Пара з води після вибуху обійшла цілий земний глъоб кілька разів, а там, де перед вибухом стояла гора, висока на пів милі, там повстала яма глибока на 1,000 стіп, а в промірі мала кілька миль. Розпалена земля й скали покрили простір такий великий, як американський стейт Тексас і зробила яму на суші глибини 100 стіп. Ще цілий рік по вибуху порох, який вигнався вгору на 30 миль, наповняв повітря майже цілої земської кулі. А хоч в околиці вулькану Кракатав не було залюднених околиць, то всетаки згинуло 36,000 осіб. Отже це був найбільший вибух, який досі записала історія.

Науковці кажуть, що у вибуху в Кракатав не було нічого таємного, бо це було так, начеб пара викинула покришку з кітла. Дивні були лише розміри того вибуху: огонь під тим природним кітлом горів на довжині одної милі, а він перемінив одну квадратову милю морського дна, разом з водою, в кипуче пекло. Вилетіла вгору покришка з кітла, але вибух і самий котел.

Кракатав це остров в громаді голяндської Східної Індії, між островами Ява й Суматра. Він займав простір 18 квадратових миль. Після вибуху позбирали історики вісти від поодиноких осіб, які були там перед вибухом, або від таких, що мали нагоду бачити самий вибух. З отаких разом посписуваних оповідань очевидців відтворено по можности докладний образ, який своєю могутністю перевищує все, що досі сталося в світі. Це був катаклізм, якому рівного нема в історії. У місцевости Вікторія Плейнс, в Австралії, отже у віддалі 1,700 миль мешканці чули такий гук, начеб він походив з воєнних гармат. У східнім напрямі звук вибуху перелетів 2,968 миль і його чути було на острові Мадагаскар, коло берегів Східної Африки.

Звісне, що як повітряна филя летить, то повстає вітер. Отже після такого страшного гуку повстав такий вітер, що долетів аж до Лондону з заходу за півтора дня, а другий удар вітру прийшов зі сходу. Чотири рази прибували повітряні филі до Лондону у східім напрямі і вони пігнали на Берлін, Петербург, а були і в Валенсії, в півд. Еспанії. Повітряні труби, тобто филі повітряні вгору і вдолину йшли впродовж 10 днів, заки повіря прийшло до рівноваги.

Та страшніший був наслідок вибуху на морю. Біля місцевости Анжер, на західнім побережжі Яви, повстав новий остров, який виринув із морського дна. В Анжер морські филі піднялися до висоти 50 стіп і залляли все, що там було з неописаною швидкістю. Один капітан корабельний якимсь чудом опинився на верішку дерева у віддалі три з половиною миль від свого місця і міг опісля описати свої враження. Анжер, очевидно щезло з лиця землі, як і щезло багато інших містечок і сіл. Коли морські филі пригнали до Кейп Тавн в Південній Африці, отже у віддалі 5,100 миль, то вони ще були одну стопу заввишки. Вода гнала дальше і аж в Анґлійськім каналі, в Твропі, стратила свою силу.

На цій частині Кракатав, що не вилетів в повітря, завмерло всяке життя, бо все спалив огонь і засипав попіл. Та одно диво сталося за рік: почали показуватися признаки орґанічного життя і з часом природа виказала свою буйну силу.

Для порівнання варта слідити за вістками з вибуху в Санто Домінго, хоч розміри цеї катастрофи розмірно малі.

КОМУНІКАТ
ЗЛУЧЕНОГО УКРАЇНСЬКОГО АМЕРИКАНСЬКОГО ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ

Поіменний виказ жертводавців за місяць травень 1946.

Міямі, Флорида. Укр. Амер. Клюб $234. Жертвували: Укр. Амер. Клюб в Міямі $50; по $10: Микола Максимович, Анна Максимович, Мирослава Максимович, Анна Ромбо, Іван Ворона, Александер Івашко, Теодор Наконечний, Петро Басалига, Ліо Басалига, Мих. Копитчак, Ю. Новосад; по $5: А. Кушнір, Т. Микитка, О. Лисий, М .Корж, П. Галушка, А. Креховецький, В. Зиблікевич, К. Івашко, М. Івашко, А. Олексів, Т. Свидан, І. Копчак, М. Юзефик, Ю. Марущак; Т. Миммрик $4.

Колорадо Спрінґс. Анна Бойко $10.

Лос Енджелес, Каліф. Дмитро Барабаш $10.

Алентавн, Па. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147 УНС (з каси на скитальців) $50. Укр. прав. парохія Преч. Діви Марії $76.-50. Зложили: Теодор Івашко з дружиною $10; по $5: І. Рудакевич, О. Г. Хомицький з дружиною, П. Чорній, Р. Бойко, С. Сідловський, Г. Фариняк; А. Салаш $4; І. Зазворський $3; по $2: З. Позибаньчук, І. Завидюк, І. Малий, В. Кіпак з дружиною. Н. Антонюк, К. Ґолдон, В. Ракочий, С. Горбулевич; по $1: М. Кіцак, В. Гришко, К. Дацик, К. Вітик, К. Слота, Й. Палениця, А. Кадубець, Д. Фелцан, М. Майдош, Т. Камінська, К. Моло, П. Саврук, К. Волянська; дрібними .50 ц.

Алтуна, Па. Укр. кат. церква Непороч. Зачаття (на сироти) $11.04.

Ембридж, Па. Бр. св. Василя Великого, від. 161 УНС, $71.50. Зложили: Михайло Лопиця $10; по $5: Т. Гищак, Т. Кульчицький, М. Ланьош, Й. Строк, Й. Литвин; по $2: Л. Талиш, В. Памінчак, С. Семета; по $1: М. Гремевич, М. Раско, Т. Мазурик, М. Лабик, М. Іжак, В. Стефанюк, І. Тиро, А. Хлиста, Я. Шпак, С. Кость, А. Підуфалий, В. Ясеницький, М. Дзюбенський, І. Кубай (мол.), В. Роман, І. Піжри, М. Роман, П. Сороновський, В. Шалагіда, М. Родьо, А. Дзюма, А. Пиряк, М. Владичак, І. Протинок, І. Савчишин, Ю. Ворановський, І. Іваненко, В. Савчишин і Дзеран; решта дрібними датками. Укр. прав. церква: громадяни зложили на Концерті Шевченка $42.50, а з каси $25. Від. 108 У. Н. П. $5. К. Табіш $2.

Арнолд, Па. Укр. кат. парохія (з Свяченого 4, 28. 46) $55. Укр. Клюб (М. Земледух) з відчиту Й. Чайковського і О. Е. Голудяк $53. Зложили по $10: О. Е. Голудяк, Йосиф Чайковський; І. Федак $5; по $1: Т. Чайковський, П. Лобур, П. Зелінський, К. Зелінська, М. Бомбик, Т. Фелипів, П. Фелипів, П. Зорина, І. Лобур, Т. Климчук, М. Лесів, І. Балобак, Н. Різник, П. Пелц, П. Гменюк, П. Цізма, П. Боднар, М. Лопата, Д. Пелц, В. Васильовський, М. Туранський, І. Комінко, П. Глубіш, Л. Пелц, М. Земледух, В. Собків; решта дрібними. Ф. Федан $1.

Бетлегем, Па. Громада на Великодну писанку $92.27.

Брайдсбері, Па. І. Малина $5.

Бриджпорт, Па. Союз Українок, від. 54, $50.

Бристол, Па. Укр. Америк. Клюб Горожан на сироти $50.

Честер, Па. Ф. Савчин $1.

Клифтон Гайтс, Па. Укр. Ам. Клюб Горожан з каси $50. Укр. Амер. Жіночий Клюб з каси $25.

Емаус, Па. Михаїл Гуцилюк $10.

Форд Ситі, Па. Мих. Бек, збірка на весільному принятті для Алекс. і Віри Буряд $34. Жертвували: А. і В. Буряк $5; по $2: Л. Буряк, Л. Каршневич, Я. Сінявський, Д. Буряк, Л. Стапінський, К. Вилсонкрефт, М. Бек, І. Августин, М. Кийка, М. Барна, Л. Валашек; по $1: А. Буряк, Н. Кариневич, О. Дзуґан, М. Драч, Д. Драч, О. Драч, М. Романчак.

Джірардвил, Па. М. Максимчук на сироти $5.

Ґлен Лайон, Па. Іван Кабліш з дружиною на сироти $25 і на скитальців $25.

Айслип, Па. Бр. св. Петра й Павла, від. 400 УНС, $17. Зложили: Д. Вус $5; по $1: Н. Сир, Ф. Чоронсри, С. Кондор, С. Мороловський, П. Мороловський, М. Мороловський, С. Мороловський, А. Мороловський, І. К. Бойко, М. Батик, М. Семенків, Н. Воловецький.

Джанстави, Па. Від. 300 УНС (Ф. Ковчак, секр.) $24. Зложили по $3: Н. Шибінський, Ф. Кавчук, В. Олексів; М. Бучко $2; по $1: А. Дацко, А. Варкіла, О. Олійник, М. Катинока, М. С. Мюлер, М. Петрайко, І. Мельник, Н. С. Борзук, С. Макар, Й. Кучман, М. Кучман, С. Брезінський, М. Іванисько.

Коллейл, Па. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 201 УНС, $34. Зложили по $5: П. Писарчук, П. Невенґльовський, Р. Тенетило, М. Микитишин, Н. Н.; по $1 Ю:. Борецька, К. Фірман, С. Кузьман, В. Дурич, Н. Томільницький, П. Шишлак, К. Каліста, Г. Конський, П. Фемяк.

Корн Крест, Па. М. Маліщак $5.

Колпман, Па. Збірка $32.75. Жертвували: Д. Дяк $5; по $1: М. Карпяк, І. Піх, М. Піх, П. Мельник, Ю. Лешко, А. Ватляр, А. Барала, С. Дупнак, Р. Лацкі, С. Ватляр, П. Микуляк, А. Виелоцький, Н. Пошкайло, В. Андрушко, І. Мацко, С. Зарослінський, Д. Логаза, М. Поповняк, Н. Гурецко, Й. Кващньоскі, Ц. Хований, А. Басалига, С. Сеткович, Й. Барила; решта дрібними.

Лічбурґ, Па. Т. Ковалик $1.

Мікіспорт, Клертон, Дюквесн і Ґлеспорс, Па. $948.50. (Спис жертводавців був проголошений).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 18. серпня, в сали У. Г. Клюбу, 13 Вашингтон ул., в годині 2. пополудні. Просимо членів явитися і вирівнати свої належитости. — В. Комар, пр.; В. Мандзій, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. — Збори Тов. Любов, від. 370, відбудуться в неділю, 18. серпня, зараз по Сл. Божій, в церковній гали, 127 Парк ул. Просимо всіх членів прийти вчасно, бо в 1:30 мусимо опустити галю. Довгуючі члени мусять принести свої вкладки. — П. Воляник, предс.; В. Колесняк, кас.; М. Сампара, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 206, відбудуться в неділю, 18. серпня, в парохіяльній салі, 74 Геррис Еве., в годині 1. пополудні точно. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо будуть важні справи до обговорення і полагодження. — І. Кокольський, секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 372, відбудуться в суботу, 17. серпня, в годині 7:30 ввечір, в домі 122 Ліберти Стр. Просимо всіх членів прийти на час. — Ю. Голинський, предс.; В. еновець, кас.; Й. Ярема, секр.

МАГАНОЙ СИТІ, ПА. — Відділ 305 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 18. серпня, в годині 11:30, зараз по Сл. Божій. Просимо всіх членів прийти на означений час і привести зі собою нових членів і дітей, а ми радо їх приймемо. — М. Гентош, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Тов. Зоря, від. 69, відбудуться в суботу, 17. серпня, в 8. год. ввечір, в церковній гали св. Юрія, 33 Іст 7. вул. Є важна справа 45-літного ювилейного балю Тов. Зоря в місяці жовтні. Тому просимо всіх членів прийти на збори. — М. Ликтей, секр.

IRONDEQUOIT, N. Y. — Meeting of the Taras Shevchenko Society Branch 289 of the Ukrainian National Association will be held Sunday, Aug. 18, 1946 at 2:00 P. M. at the Ukrainian Hall on Dix St. — S. Holowka, Pres.; J. Yanus, Treas.; W. Hussar, Sec'y.

АЛЕНТАВН, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 18. серпня, в гали парохіяльній, 803 Фронт ул., в годині 2. пополудні. Просимо членів прийти на означений час, бо маємо важні іспрани до обговорення. Довгуючі, члени мають заплатити свої заеглости; хто не заплатить до 25. с. м., буде суспендований. — За уряд: В. Ракочий, предс.; І. Рудакевич, кас.; І. Федорак, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 252, відбудуться в неділю, 18. серпня, в годині 12. вполудне, в парохіяльній гали при Кортез і Оклей Булвард. — Відділовий уряд.

ВІЛКС-БЕРІ, ПА. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 99, відбудуться в неділю, 18. серпня, зараз по Сл. Божій, в гали парохіяльній. Просимо всіх членів бути на зборах і заплатити свою місячну вкладку. — Уряд.

ГАНОВЕР, ПА. — Бр. Преоб. Господнього, від. 29, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 18. серпня, в годині 2. пополудні, в церковній галі. Просимо всіх членів бути приявними на зборах. — М. Малищак, секр.

РАЧЕСТР, Н. Й. — Місячні збори Бр. св. Йосафата, від. 217, відбудуться в неділю, 18. серпня, в годині 2. пополудні точно, в гали парохіяльній, 303 Гудсон ул. Обовязково всі члени мають бути приявні, бо є важні справи до вирішення, і розібрати чеки дивіденди. Просимо членів приєднувати нових членів до Бр. і Союзу та вписувати свої діти. — За уряд: П. Паснак, предс.; Т. Щурґот, кас.; А. Іванів, секр.

ПОШУКУЮТЬ

СТАНИСЛАВ ҐУРАЛЬЧИК
з села Острів, повіт Тернопіль, пошукує своїх братів, а то:
МІЛЬКА АНТКІВ
І ЙОСИФА ҐУРАЛЬЧИКА
також з Острова. Вони мають перебувати в околиці Нюарку, Н. Дж.

Хто би про них знав або вони самі, прошу зголоситись на адресу:
STANISLAW GURALCHYK,
Polish Transit Camp,
Greenock, Scotland.

ВЕРЕСТЮК АНДРІЙ, син Івана, з села Коростовичі, пов. Рогатин, який тепер живе на скитальщині в Австрії, шукає свого стрия **ЮРКА ВЕРЕСТЮКА**. Здається він живе в околиці Ню Йорку. Хто його знає або він самий, будь ласка зголоситися на адресу: Werestiuk Andrij, D. P. Lager Murdorf, Judenburg, Steiermark, Austria. 157-

ТАРЗАН, ч. 1431. Виясняючі знаки.

TARZAN REALIZED IT WAS THE INTENT OF WOERTEL AND HAHN TO STIR THE TRIBES TO REVOLT. ONCE BLOOD WAS SHED MANY ALLIED TROOPS WOULD BE NEEDED TO QUELL THE UPRISING. HE RUSHED THE GUARD TOWARD THE CHIEF'S HUT.

BUT THE CHIEF STARED UNCOMPREHENDINGLY AT THE NAZI LABEL. TARZAN WAITED IMPERIOUSLY.

-1431-

Тарзан зрозумів, що наміром Вертеля і Гана було підбурити племена до повстання. Раз кров буде пролята, треба буде аліянтського війська для здавлення бунту. Отже пігнав зі сторожем до колиби ватажка.

Мінуту пізніше Тарзан пхав перед собою сторожа до начальника. „Вхопіть його! — закричав начальник.

„Послухай, що я тобі скажу!" — закричав малпо-чоловік — „а як ні, то оцей ніж потоне в твоїм серці ще заки твої сторожі прибудутьдотебе.

„Поглянь на подертий ковнірець оцього удаваного англійця!" — проговорив Тарзан — „і знай, хто є твоїм дійсним ворогом!"

Одначе начальник вирапив незрозуміло свої очі на націстівську відзнаку. Тарзан вичікував розказуючо,